

LIFE Project Number

LIFE11 NAT/PL/431

Progress Report

Covering the project activities from 01/10/2012 to 31/05/2015

Reporting Date

30/06/2015

LIFE+ PROJECT NAME or Acronym

**Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze
Natura 2000 „Ostoja Wigierska”**

Data Project

Project location	Podlaskie Voivodeship , Poland
Project start date:	01/10/2012
Project end date:	11/12/2017
Total budget	3 046 808,00 €
EC contribution:	1 523 404,00 €
(%) of eligible costs	50%

Data Beneficiary

Name Beneficiary	Wigry National Park
Contact person	Mr Lech Krzysztofiak
Postal address	Krzywe 82, PL-Poland, 16-402, Suwałki
Telephone	+ 48-87-5632540, mobile: 50-24-78720
Fax:	+ 48-87-5632541
E-mail	krzysztofiak.lech@gmail.com
Project Website	http://www.life.wigry.win.pl/

1. Table of contents

- 1. Table of contents**
- 2. Executive summary**
 - 2.1. General progress**
 - 2.2. Assessment as to whether the project objectives and work plan are still viable**
 - 2.3. Problems encountered**
- 3. Administrative part**
 - 3.1. Description of Project management**
 - 3.2. Organigramme of the Project team and the Project management structure**
 - 3.3. Reports delivered since the start of the project**
 - 3.4. Extension of the project duration**
- 4. Technical part**
 - 4.1. Actions**
 - A. Actions Preparatory action, elaboration of management plans and/or of action plans**
 - B. Purchase of land**
 - C. Concrete conservation action**
 - D. Monitoring of the impact of the project actions**
 - E. Public awareness and dissemination of results**
 - F. Overall project operation and monitoring of the project progress**
 - 4.2. Envisaged Progress until next report**
 - 4.3. Impact**
 - 4.4. Outside LIFE**
- 5. Financial part**
 - 5.1. Costs incurred**
- 6. Annexes**
 - 6.1. Deliverables**
 - 6.2. Dissemination materials**

2. Executive summary

2.1. General progress

Projekt realizowany jest zgodnie z harmonogramem. Informacje o realizacji projektu zamieszczane są regularnie na stronie projektu jak również dodatkowo w Kwartalniku WIGRY, który ma zasięg ogólnopolski, wydawanym przez Wigierski Park Narodowy. Od czasu złożenia Raportu śródkresowego ukończono w terminie trzy kamienie milowe: "Zakończenie budowy przepustów dla płazów" - działanie C.4, "Konferencja" - działanie E.6 i "Zakończenie wykupów gruntów" - działanie B.1 (4 od początku realizacji projektu). W tym samym czasie uzyskano dwa produkty projektu: *Operaty szacunkowe* - działanie A.1 oraz *Akty notarialne umów kupna-sprzedaży gruntu* - działanie B.1. Kopie wszystkich operatów szacunkowych oraz aktów notarialnych stanowią Załącznik nr 1 do niniejszego Raportu.

Wykaz produktów dostarczalnych projektu:

Name of the Deliverable	Number of the associated action	Deadline
Folder o projekcie	E.1	17-12-2012 (wykonano, załączono do IncR)
Gadżety promujące projekt z logo LIFE+	E.10	31-12-2012 (wykonano, załączono do MTR)
Projekty tech. płyt obornikowych i zbiorników	A.2	29-03-2013 (wykonano, załączono do IncR)
Pozwolenia na budowę zbiorników	A.2	29-03-2013 (wykonano, załączono do IncR)
Uzgodnienia dot. budowy płyt obornikowych	A.2	29-03-2013 (wykonano, załączono do IncR)
Komplet plakatów (3 szt.) o gatunkach obcych	E.9	29-03-2013 (wykonano, załączono do IncR)
Projekty tech. przepustów dla płazów	A.3	28-06-2013 (wykonano, załączono do MTR)
Pozwolenia na budowę przepustów dla płazów	A.3	28-06-2013 (wykonano, załączono do MTR)
Operaty szacunkowe	A.1	29-08-2014 (wykonano, załączono do ProgR)
Kopie aktów not. umów kupna-sprzedaży gruntu	B.1	29-08-2014 (wykonano, załączono do ProgR)
Raport laika	E.5	29-09-2017
Plan After Life	F.3	29-09-2017
Ocena wpływu społeczno-gospodarczego projektu	D.2	29-09-2017
Raporty z monitoringu	D.1	02-10-2017
Raport z audytu	F.4	31-01-2018

Raporty z realizacji projektu	F.1	18-12-2017
Okresowe sprawozdania z monitoringu postępów	F.5	18-12-2017

Wykaz kamieni milowych projektu:

Name of Milestone	Number of the associated action	Deadline
Podpisanie umowy na realizację projektu	E.1	28-09-2012 (osiągnięty)
Zakończenie budowy przepustów dla płazów	C.4	23-12-2013 (osiągnięty)
Konferencja	E.6	20-06-2014 (osiągnięty)
Zakończenie wykupów gruntów	B.1	30-06-2014 (osiągnięty)
Zakończenie koszenia	C.2	19-12-2017 (zmiana)
Proponujemy zmianę terminu osiągnięcia tego kamienia milowego na 31.10.2017		
Zakończenie prac dot. zwalczania gatunków obcych	C.3	26-12-2016 (zmiana)
Ze względu na błąd w zapisie terminu osiągnięcia tego kamienia milowego we wniosku aplikacyjnym w tabeli MILESTONES OF THE PROJECT należy skorygować jego datę, aby była ona zgodna z opisem działania C.3 oraz zawartą umową na usuwanie niecierpka gruczołowatego, tzn. na 30.08.2017		
Audyt końcowy	F.4	02-10-2017 (zmiana)
Ze względu na konieczność przeprowadzenia audytu finansowego po zakończeniu realizacji projektu proponujemy zmianę terminu osiągnięcia tego kamienia milowego na 31.01.2018		

W okresie sprawozdawczym, tj. od złożenia Raportu śródkresowego, zostały zakończone trzy działania: *Przygotowanie zakupu gruntu* - działanie A.1, *Zakup gruntu* - działanie B.1 oraz *Budowa przepustów dla płazów* - działanie C.4. Pozostałe działania są realizowane bez zakłóceń.

2.2. Assessment as to whether the project objectives and work plan are still viable

Wszystkie cele przyjęte w projekcie są nadal aktualne i możliwe do osiągnięcia. Zaplanowane działania zostały w dużej części już zakończone, a pozostałe nadal są możliwe do przeprowadzenia. Dzięki rozszerzeniu obszaru, z którego usuwane są rośliny niecierpka gruczołowatego (działanie C.3), realnie wzrasta szansa na ograniczenie wielkości populacji tego gatunku na obszarze "Ostoi Wigierskiej" do takiego poziomu, aby rodzime gatunki roślin skutecznie konkurowały z tym obcym przybyszem.

2.3. Problems encountered

Pomimo wcześniejszych opóźnień w realizacji niektórych działań, w okresie sprawozdawczym projekt przebiegał bez zakłóceń i problemów. Wszystkie zaległości zostały uzupełnione i nie występują obecnie żadne zagrożenia realizacji poszczególnych działań czy osiągnięcia celu strategicznego projektu.

English Summary

The project is implemented almost entirely in accordance with the schedule. The information about the project is being published regularly on the project's website (<http://www.life.wigry.win.pl/>) and additionally, in WIGRY Quarterly published by Wigry National Park, which has a nationwide coverage.

Since the submission of a mid-term report, three milestones have been completed on time:

'The construction of culverts for amphibians' - action C.4, 'The conference' - action E.6 and 'End of land buyouts' - action B.1 (4 actions since the beginning of the project). At the same time, the project resulted in two products: *Appraisal reports* - action A.1 and *Notarial deeds of land's sale and purchase agreements* - action B.1. Copies of all appraisal reports and notarial deeds are attached in Appendix 1 to this report.

The list of the project's deliverables:

Name of the Deliverable	Number of the associated action	Deadline
Leaflet about the project	E.1	17-12-2012 (done, attached to IncR)
Gadgets with the LIFE+ logo promoting the project	E.10	31-12-2012 (done, attached to MTR)
Manure plates and reservoirs technical projects	A.2	29-03-2013 (done, attached to IncR)
Building permits for the reservoirs	A.2	29-03-2013 (done, attached to IncR)
Agreements regarding the manure plates' construction	A.2	29-03-2013 (done, attached to IncR)
Set of posters (3 pieces) on alien invasive species	E.9	29-03-2013 (done, attached to IncR)
Technical projects of tunnels for amphibians	A.3	28-06-2013 (done, attached to MTR)
Building permits for the tunnels	A.3	28-06-2013 (done, attached to MTR)
Appraisal reports	A.1	29-08-2014 (done, attached to ProgR)
Copies of notarial deeds of land's sale and purchase agreements	B.1	29-08-2014 (done, attached to ProgR)

Layman's report	E.5	29-09-2017
After Life Plan	F.3	29-09-2017
Assessment of the project's socio-impact	D.2	29-09-2017
Monitoring reports	D.1	02-10-2017
Audit reports	F.4	31-01-2018
The project's implementation reports	F.1	18-12-2017
Periodic monitoring progress reports	F.5	18-12-2017

The list of the project's milestones:

Name of Milestone	Number of the associated action	Deadline
Signing the contract for the project's realization	E.1	28-09-2012 (achieved)
End of the tunnels' for amphibians construction	C.4	23-12-2013 (achieved)
The conference	E.6	20-06-2014 (achieved)
End of land buyouts	B.1	30-06-2014 (achieved)
End of mowing	C.2	19-12-2017 (change)
We propose to change the deadline for achieving this milestone on 31.10.2017		
End of fighting off the alien species	C.3	26-12-2016 (change)
Due to an error in the entry of achievement of this milestone in the application, in the table MILESTONES OF THE PROJECT, its date needs to be corrected so that it is consistent with the description of action C.3 and signing the agreement on the removal of <i>Impatiens glandulifera</i> , ie. on 30.08.2017.		
The final audit	F.4	02-10-2017 (change)
Due to the need of conducting a financial audit after the completion of the project, we propose to change the deadline for achieving this milestone on 01/31/2018.		

In the reporting period, ie. from the submission of a Mid-term Report, three activities have been completed: *Preparing the land purchase* - action A.1, *The land purchase* - action B.1 and *Construction of culverts for amphibians* - action C.4. Other activities are carried out smoothly.

All goals established in the project are still valid and achievable. The planned activities are in large part already completed, and the remaining are still feasible. By extending the area from

which *Impatiens glandulifera* is being removed (action C.3), we actually increases the chance of limiting the size of populations of this species in the area of 'Ostoja Wigierska' to a level where native plant species can effectively compete with this alien species.

Despite the previous delays in some activities, during the reporting period the project ran smoothly and without any problems. All backlogs have been completed and there are currently no threats for implementation of the specific activities or achieving the strategic goal of the project.

3. Administrative part

3.1. Description of Project management

W okresie sprawozdawczym nie zmieniły się zasady zarządzania projektem. Zespół Zarządzający Projektem zrealizował następujące działania:

- koordynował i monitorował prace dotyczące przygotowania wykupu gruntów od prywatnych właścicieli (zadanie A.1), zakupu prywatnych gruntów (B.1), odkrzaczania (zadanie C.1) i koszenia (C.2) zarastających terenów otwartych, usuwania niecierpka gruczołowatego (C.3), budowy przepustów dla płazów (zadanie C.4), prowadzenia monitoringu (D.1), wykonania tablic informacyjno-edukacyjnych o wybranych działaniach (E.3), prowadzenia strony internetowej projektu (E.4), organizacji konferencji (E.6), organizacji zajęć edukacyjnych (E.7), organizacji warsztatów (E.8), tworzenia sieci z innymi projektami (F.2) oraz monitorowania postępów realizacji projektu (F.5);
- zorganizował w dniach 10-11 lipca 2014 r. w siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego wizytę monitorującą Komisji Europejskiej. Ze strony KE w spotkaniu wzięły udział dwie osoby - Maja Mikosińska - oficer techniczny oraz Anna McClintock - oficer finansowy. W spotkaniu uczestniczył również przedstawiciel Zewnętrznego Zespołu Monitorującego - Stanisław Tworek.
- przyjął 25 września 2014 r. grupę przedstawicieli projektu: *Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze „Pieniny”* (LIFE12 NAT/PL/000034) z Pienińskiego Parku Narodowego. Nawiązana została współpraca, która zaowocowała wspólnym wyjazdem studyjnym do Słowenii;
- nawiązał współpracę z beneficjentami innych projektów LIFE (z Pienińskiego Parku Narodowego - LIFE12 NAT/PL/000034, Nadleśnictwem Głęboki Bród - LIFE11 NAT/PL/428 oraz Stowarzyszeniem "Człowiek i Przyroda" - LIFE12 NAT/PL/000063;
- zorganizował trzy wyjazdy studyjne: do Hiszpanii, Portugalii oraz Włoch i Słowenii. W dniach od 8 do 15 marca 2014 roku cztery osoby wzięły udział w wyjeździe do Hiszpanii,

gdzie odwiedzili miejsca realizacji dwóch projektów finansowanych przez UE w ramach LIFE - LIFE12 NAT/ES/0001091 i LIFE10 NAT/ES/000572, w dniach 4-10 maja 2015 r. cztery osoby wzięły udział w wyjeździe do Portugalii, gdzie spotkali się z przedstawicielami dwóch projektów - LIFE12 NAT/PT/950 oraz LIFE13 BIO/PT/000386, a w dniach 30 maja - 4 czerwca 2015 r. pięć osób wzięło udział w wyjeździe do Włoch i Słowenii (LIFE11 NAT/IT/000094);

- zorganizował w dniach 18-20 listopada 2014 r. w siedzibie Wigierskiego Parku Narodowego wizytę monitorującą realizację projektu z ramienia Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;

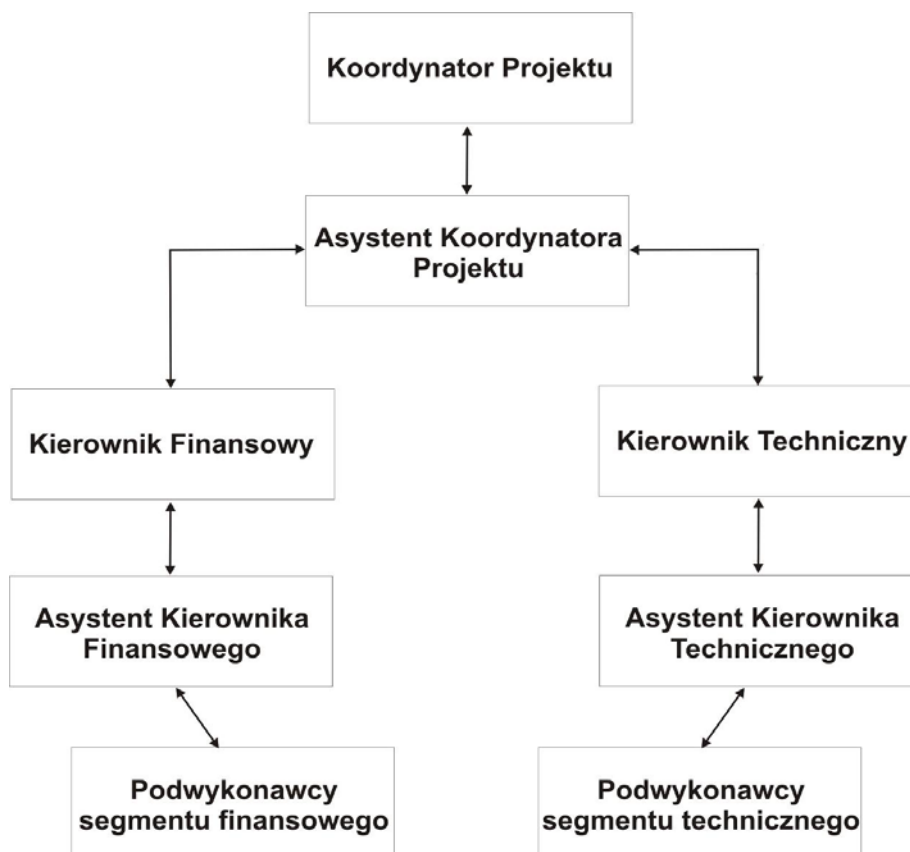
- zorganizował w dniu 23 maja 2015 r., wraz z przedstawicielami dwóch innych projektów (LIFE12 NAT/PL/000063 i LIFE11 NAT/PL/428) Dzień Natura 2000;

- organizował spotkania całego Zespołu Zarządzającego Projektem, na których omawiano bieżące prace i ustalano harmonogram szczegółowych działań na przyszłość;

- monitorował budżet projektu oraz harmonogram realizacji przewidzianych działań.

3.2. Organigramme of the Project team and the Project management structure

Schemat struktury zarządzania projektem nie uległ zmianie w stosunku do założeń z wniosku o dofinansowanie, dlatego umieszczono go w raporcie w jego pierwotnej formie.

Rysunek 1. Schemat struktury zarządzania projektem

3.3. Reports delivered since the start of the project

Od momentu rozpoczęcia realizacji projektu do Komisji Europejskiej złożono dwa raporty: Raport wstępny (Inception Report) - sporządzony za okres 01.10.2012-30.06.2013 oraz Raport śródkresowy (MidTerm Report) - sporządzony za okres 01.10.2012-30.11.2013. Raport wstępny został przyjęty przez Komisję Europejską (pismo z dnia 9.08.2013 r.) z głównymi uwagami dotyczącymi zakupu gruntu - wyłączeniem 4 działek z planów wykupu oraz prowadzenia strony internetowej - brak pełnej wersji anglojęzycznej. Wszystkie uwagi KE zostały uwzględnione - zrezygnowano z zakupu gruntów należących do Gminy Suwałki oraz uzupełniono teksty na stronie projektu o pełną wersję angielską. Raport śródkresowy został przyjęty przez Komisję Europejską (pismo z dnia 11.04.2014 r.) z drobnymi uwagami, które zostały uwzględnione przez Zespół Zarządzający Projektem.

3.4. Extension of the project duration

Projekt nie wymaga wydłużenia terminu realizacji.

4. Technical part

Projekt realizowany jest na obszarze "Ostoj Wigierskiej" charakteryzującym się dużym bogactwem florystycznym i faunistycznym, które wynika z urozmaiconej rzeźby terenu i związanej z nią mozaiki różnorodnych siedlisk. Obszar ten jest ważnym miejscem występowania wielu gatunków roślin i zwierząt, zarówno o randze lokalnej, jak i krajowej. Projekt dotyczy ochrony wybranych elementów środowiska przyrodniczego, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków i siedlisk objętych siecią Natura 2000. Jego głównym celem jest ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Ostoja Wigierska”.

4.1. Actions

A. Actions Preparatory action, elaboration of management plans and/or of action plans

4.1.1. Działanie A.1 Przygotowanie zakupu gruntu

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: III kwartał 2014 r.

W okresie sprawozdawczym zostały sporządzane przez rzeczoznawcę ostatnie dwa operaty szacunkowe dla dwóch działek o łącznej powierzchni 1,4129 ha, stanowiące podstawę do wyceny wartości gruntów i rozpoczęcia negocjacji cenowych z ich właścicielami. Działki te

są zlokalizowane w miejscowości Leszczewek. Termin realizacji działania został przedłużony z powodu przedłużających się negocjacji z właścicielami gruntów. Ostatnia wycena wykonana została 19.08.2014 r. Łącznie sporządzono 40 operatów szacunkowych dotyczących 64 działek. Tym samym osiągnięty został zakładany plan dotyczący ilości sporządzonych operatów szacunkowych. Kopie wszystkich operatów szacunkowych stanowią Załącznik nr 1 do niniejszego Raportu.

4.1.2. Działanie A.2. Przygotowanie dokumentacji technicznej, uzyskanie pozwolenia na budowę zbiorników na gnojowicę i uzgodnienia dot. budowy płyt obornikowych

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: I kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: II kwartał 2013 r.

Całość działania została opisana w Raporcie śródkresowym i wraz z nim zostały także przekazane produkty działania. W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

4.1.3. Działanie A.3. Przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę przepustów dla płazów

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: III kwartał 2013 r.

Całość działania została opisana w Raporcie śródkresowym i wraz z nim zostały także przekazane produkty działania. W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

B. Purchase of land

4.1.4. Działanie B.1. Zakup gruntu

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: II kwartał 2014 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: III kwartał 2014 r.

W okresie sprawozdawczym zostały zakupione dwie działki o łącznej powierzchni 1,32 ha (ostatni zakup dokonano w dniu 22.08.2014 r.). Zakupione działki znajdują się na obszarze Natura 2000, ich ceny zakupu wynikają z warunków rynkowych (ostatecznie cena ta zostały ustalona na podstawie operatu szacunkowego nieruchomości, sporządzonego przez rzeczoznawcę i negocjacji z właścicielami gruntów) i zostały zakupione zgodnie z założeniami projektu. Wszystkie wykupione grunty są przeznaczone na cele ochrony przyrody, co zostało odpowiednio zaznaczone (wpis o nieodwołalnym przeznaczeniu gruntów na cele ochrony przyrody) zarówno w aktach notarialnych dot. kupna-sprzedaży gruntów, jak i w księgach wieczystych. Przesunięcie terminu zakończenia działania związane było z opóźnieniami w przygotowaniu wyceny działek i przygotowaniu pełnej dokumentacji związanej z ich sprzedażą.

Łącznie zakupiono od osób prywatnych grunty o powierzchni 69,3301 ha, z 68 ha zaplanowanych w projekcie.

Kopie wszystkich aktów notarialnych stanowią Załącznik nr 1 do niniejszego Raportu.

C. Concrete conservation action

4.1.5. Działanie C.1. Odkrzaczanie

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: III kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: I kwartał 2016 r.

W okresie sprawozdawczym zostały wykonane zabiegi odkrzaczania w Obwodzie Ochronnym Mikołajewo na powierzchni 0,3 ha.

Łącznie od początku realizacji projektu zabiegami objętych zostało 7,94 ha, z 20 ha zaplanowanych w projekcie. W następnych latach zaplanowano już przeprowadzenie tego zabiegu na powierzchni ponad 12 ha.

4.1.6. Działanie C.2. Koszenie

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: III kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2016 r.

W okresie sprawozdawczym zostały wykonane zabiegi koszenia w Obwodach Ochronnych: Lipniak – 2,50 ha oraz Mikołajewo – 2,76 ha. Łącznie zabiegiem objętych zostało 5,26 ha, a od początku realizacji projektu 25,91 ha ze 120 ha zaplanowanych w projekcie. Pomimo objęcia zabiegami zaledwie niecałych 22% planowanej powierzchni działanie nie jest zagrożone. W kolejnych latach - 2016-2017 planowane są koszenia na znacznie większej powierzchni, co pozwoli na wykonanie zakładanego planu.

4.1.7. Działanie C.3. Usuwanie niecierpka gruczołowatego

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: II kwartał 2017 r.

W okresie sprawozdawczym zostały przeprowadzone kolejne prace (drugi sezon) związane z usuwaniem niecierpka gruczołowatego z obszaru "Ostoi Wigierskiej". Prace te wykonywane były na powierzchni 49,97 ha, na działkach zlokalizowanych wzdłuż Czarnej Hańczy i Wiatrołuży, nad brzegami jezior Wigry (w zachodniej jego części) oraz Czarne k. Bryzgly oraz na Półwyspie Klasztornym i na wschód od niego. Zwiększenie powierzchni objętej działaniem o 19,97 ha, wynikało z pojawienia się niecierpka gruczołowatego na nowych stanowiskach, co w istotny sposób zagrażałoby efektom prowadzonych zabiegów. Zmiana ta została zaakceptowana Przez Komisję Europejską pismem z dnia 11 kwietnia 2014 r. (ENV.E3 MM/jv ARES (2012) 1148545).

4.1.8. Działanie C.4. Budowa przepustów dla płazów

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: III kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: III kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: IV kwartał 2013 r.

W okresie sprawozdawczym prowadzone były końcowe prace przy budowie drugiego systemu przepustów dla płazów, zlokalizowanego na drodze powiatowej nr 1153B Okuniowiec-Wiatrołuża, przecinającej obszar "Ostoi Wigierskiej" w jej północnej części. Prace te były związane z ułożeniem nawierzchni z betonu asfaltowego na odcinku drogi 4+700 do 4+950 i wynikały z modyfikacji działania C.4 w stosunku do pierwotnych planów. Zmiany te pozytywnie wpłynęły na końcowy efekt działania, przy niewielkim wzroście

kosztów, i nie wpłynęły na całkowity budżet projektu. Wszystkie modyfikacje tego działania zostały szczegółowo opisane w Raporcie śródkresowym, a ich akceptacja przez Komisję Europejską została potwierdzona pismem z dnia 9 sierpnia 2013 roku (ENV.E3 MM/jv ARES (2013) 2858557).

4.1.9. Działanie C.5. Budowa płyt obornikowych i zbiorników na gnojówkę

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: II kwartał 2013 r.

Całe działanie zostało zakończone przed terminem, a płyty obornikowe i zbiorniki na gnojówkę oddano do użytkowania. W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

4.1.10. Działanie C.6. Budowa kładek

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: II kwartał 2013 r.

Całe działanie zostało zakończone zgodnie z harmonogramem, aczkolwiek dokonano w nim pewnych zmian w stosunku do pierwotnych założeń. Zmiany te zostały szczegółowo opisane w Raporcie śródkresowym i nie wpłynęły na całkowity budżet projektu. Wszystkie modyfikacje tego działania zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską pismem z dnia 9 sierpnia 2013 roku (ENV.E3 MM/jv ARES (2013) 2858557). W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

D. Monitoring of the impact of the project actions

4.1.11. Działanie D.1. Monitoring

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2014 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2017 r.

Trudności z rozpoczęciem tego działania zostały opisane w Raporcie śródkresowym. Pomimo oficjalnego znacznego opóźnienia w prowadzeniu monitoringu efektów wybranych działań beneficjent rozpoczął pierwsze badania już w III kwartale 2013 roku. W wielu przypadkach jeszcze wcześniej zostały przeprowadzone badania stanu wyjściowego, do którego będą odnoszone późniejsze wyniki monitoringu. Działanie, za zgodą Komisji Europejskiej (pismo z dnia 20 czerwca 2014 r. - ENV.E3 MM/jv ARES (2014) 119735), realizowane jest przez samego beneficjenta.

Obecnie zebrane zostały wyniki badań czerwończyka nieparka i czerwończyka fioletka, przeprowadzonych w latach 2013-2014 na wybranych powierzchniach przeznaczonych do wykaszania i odkrzaczania (monitoring bezkręgowców); wyniki badań skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela, brzozy niskiej, gnidosza królewskiego, turzycy Buxbauma, turzycy bagiennej, kruszczyka błotnego, tłustosza pospolitego, wielosiłu błękitnego, kosatki kielichowatej, fiołka torfowego, kukułki krwistej odmiana ochroleuca oraz kukułki Fuchsa, przeprowadzonych w 2013 r. na wybranych powierzchniach przeznaczonych do wykaszania i odkrzaczania (monitoring roślin); wyniki badań niecierpka gruczołowatego w latach 2012-2014 na powierzchniach objętych zabiegiem jego usuwania (monitoring roślin); wyniki badań rosiczek w latach 2012 i 2014 na powierzchniach objętych działaniem związanym z budową i modernizacją kładek turystycznych (monitoring efektów związanych z budową i modernizacją szlaków turystycznych); wyniki badań fizyko-chemicznych wód rzek, nad którymi wybudowano płyty obornikowe i zbiorniki na gnojówkę (monitoringu jakości stanu środowiska występowania trzepli zielonej i skójki gruboskorupowej); wyniki badań płazów w latach 2012-2014, występujących wzdłuż dróg, na których wybudowano systemy przepustów (monitoring kręgowców); wyniki badań derkacza w latach 2012-2014 na wybranych powierzchniach przeznaczonych do wykaszania i odkrzaczania (monitoring kręgowców).

Wszystkie wyniki badań zostaną opracowane w postaci raportów po zakończeniu całego działania. Obecnie są to jedynie sprawozdania, zawierające wyniki z krótkiego okresu badań, co nie pozwala na przeprowadzenie szczegółowych analiz i wyciągnięcie wniosków (zgodnie z projektem raporty mają być opracowane na zakończenie całego monitoringu).

4.1.12. Działanie D.2. Ocena wpływu społeczno-gospodarczego projektu

Działanie planowane do realizacji

Planowany termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2017 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: działanie nie jest jeszcze realizowane

Planowany termin zakończenia działania: III kwartał 2017 r.

Zgodnie z harmonogramem projektu działanie jeszcze nie jest realizowane.

E. Public awareness and dissemination of results

4.1.13. Działanie E.1. Wydanie folderu informacyjnego o projekcie

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: I kwartał 2013 r.

Działanie zostało opisane w Raporcie wstępnym i wraz z nim został także przekazany produkt działania. W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

4.1.14. Działanie E.2. Wykonanie tabliczek informacyjnych o projekcie

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: II kwartał 2013 r.

Działanie zostało opisane w Raporcie śródkresowym i wraz z nim został także przekazany produkt działania (fotografie zainstalowanych tabliczek). W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

4.1.15. Działanie E.3. Wykonanie tablic informacyjno-edukacyjnych o wybranych działaniach

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2014 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: III kwartał 2014 r.

Działanie zostało zakończone w okresie sprawozdawczym. Wyłoniony w postępowaniu publicznym Wykonawca wykonał i розміścił w terenie (we wskazanych przez Zamawiającego miejscach) 10 tablic informacyjno-edukacyjnych. Fotografie tablic, wraz z mapką ich rozmieszczenia, stanowią Załącznik nr 3 do Raportu.

4.1.16. Działanie E.4. Strona internetowa o projekcie

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2017 r.

Działanie jest realizowane zgodnie z harmonogramem projektu. Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej uzupełniono wersję anglojęzyczną projektu o brakujące informacje (Kalendarium).

4.1.17. Działanie E.5. Raport laika

Działanie planowane do realizacji

Planowany termin rozpoczęcia działania: III kwartał 2017 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: nie jest jeszcze realizowane

Planowany termin zakończenia działania: III kwartał 2017 r.

Zgodnie z harmonogramem projektu działanie jeszcze nie jest realizowane.

4.1.18. Działanie E.6. Organizacja konferencji

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2014 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2014 r.

Planowany termin zakończenia działania: II kwartał 2014 r.

W dniach 27-28 maja w „Hotelu nad Wigrami” w Gawrych Rudzie, odbyła się konferencja poświęcona projektowi i poruszonym w nim zagadnieniom. W konferencji wzięło udział ponad 50 osób, w tym przedstawiciele kilku parków narodowych, uczelni i instytucji zajmujących się ochroną przyrody. Wygłoszono 16 referatów, w tym również dotyczących innych projektów realizowanych w ramach programu LIFE. Sprawozdanie z Konferencji stanowi Załącznik nr 4 do niniejszego Raportu.

4.1.19. Działanie E.7. Organizacja zajęć edukacyjnych

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: II kwartał 2016 r.

W okresie sprawozdawczym odbyły się trzy zajęcia edukacyjne. Programy zajęć oraz listy obecności stanowią Załącznik nr 5 do Raportu. W dniu 3-6 lutego 2014 roku, w ramach Zimowej Akademii Przyrody, odbyły się zajęcia poświęcone: eksperymentom przyrodniczym (Dzień Młodego Odkrywcy), nietoperzom (Nietoperzowe latanie), sowom (Bubobory) oraz owadom latającym (Łąkowa eskadra). W zajęciach, które odbyły się w budynku dyrekcji Wigierskiego Parku Narodowego wzięły udział 32 osoby.

W dniach 22-24 lipca 2014 roku w Ośrodku Edukacji Środowiskowej WPN nad Zatoką Słupiańską, odbyły się kolejne zajęcia z cyklu Letniej Akademii Przyrody. Cztery dni intensywnych przyrodniczych zajęć edukacyjnych zgromadziły grupę 45 osób w różnym wieku. Program Akademii został tak pomyślany, aby uczestnicy w myśl hasła kampanii nt. bioróżnorodności: „Małe czy duże przyda się naturze” poznali świat przyrody w skali makro i mikro oraz z różnej perspektywy. Zatem pierwszego dnia poruszali się „W labiryncie drzew”, w drugim poznawali świat z perspektywy ptaków („Ptasie Warsztaty”), w trzecim dniu przyglądali się organizmom żyjącym „W kropli wody”, a na zakończenie dowiedzieli się o płaziej perspektywie, uważnie studiując „Płazie ABC”.

W dniach 3-6 lutego 2015 odbyła się Zimowa Akademia Przyrody w Krzywem, w której wzięły udział 32 osoby. Podczas zajęć uczestnicy zapoznali się m.in. z ciekawymi informacjami o wilkach, szukali tropów wilków w terenie, poznali cuda świata ptaków, dowiedzieli się skąd wzięły się ptaki na Ziemi, dlaczego tak świetnie radzą sobie w każdym środowisku oraz poznali życie uwięzione w wodzie (oglądali zooplankton pod mikroskopem). Łącznie przeprowadzono 6 zajęć edukacyjnych, z 10 zaplanowanych w projekcie.

4.1.20. Działanie E.8. Organizacja warsztatów

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: III kwartał 2016 r.

W okresie sprawozdawczym odbyło się pięć warsztatów. Programy warsztatów oraz listy obecności stanowią Załącznik nr 6 do Raportu. W dniu 31 maja 2014 roku w Ośrodku Edukacji Środowiskowej na Słupiu - bazie edukacyjnej Wigierskiego Parku Narodowego, odbyły się warsztaty dla nauczycieli przyrody, biologii, chemii i geografii, wszystkich poziomów kształcenia. Tematem wiodącym była forma ochrony przyrody, jaką jest sieć Natura 2000. Warsztaty składały się z części kameralnej oraz terenowej. Uczestnicy otrzymali liczne materiały, w tym przewodniki do rozpoznawania gatunków roślin i zwierząt, plakaty

z gatunkami roślin inwazyjnych oraz mapę obszarów Natura 2000 w Polsce. W części terenowej uczestnicy doskonalili umiejętność rozpoznawania roślin na trasie ścieżki edukacyjnej „Jeziora” oraz ścieżki spacerowej „Dąbek”. W programie warsztatów znalazły się m.in. prezentacje nowości w ofercie edukacyjno-turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego, prezentacja projektu „Czynna ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk na obszarze Natura 2000 "Ostoja Wigierska" oraz prezentacja poświęcona zagrożeniom różnorodności biologicznej przez gatunki obcego pochodzenia. W spotkaniu wzięło udział 30 osób.

W dniu 27 września 2014 zorganizowane zostały kolejne warsztaty, tym razem dla przewodników turystycznych. W spotkaniu wzięło udział 40 osób - obecni i przyszli przewodnicy turystyczni, pracownicy informacji turystycznej i biur podróży, nauczyciele, podmioty turystyczne działające na terenie "Ostoy Wigierskiej". Podczas warsztatów przedstawiono zasady udostępniania Wigierskiego Parku Narodowego i obszarów Natura 2000, aktualności turystyczne i zamierzenia dotyczące rozwoju turystyki na obszarze Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego. W czasie sesji terenowej uczestnicy warsztatów mieli okazję zapoznać się z grodziskiem w Posejnelach oraz poznać rodzime i obce gatunki roślin WPN na ścieżce edukacyjnej "Las".

W dniu 21 marca 2015 w Starym Folwarku (Muzeum Wigier) odbyły się warsztaty dla rolników, dotyczące cennych przyrodniczo siedlisk na terenach użytkowanych rolniczo w granicach Wigierskiego Parku Narodowego. W programie znalazły się m.in. wystąpienia dr Dana Wołkowyckiego "Natura 2000: trudna wspólnota interesów" i "Walory i ochrona użytków zielonych Wigierskiego Parku Narodowego, wystąpienia dr hab. Piotra Sikorskiego "Walory i ochrona nieużytków zielonych Wigierskiego Parku Narodowego" i "Bioróżnorodność pól uprawnych Wigierskiego Parku Narodowego i jej znaczenie w turystyce" oraz wystąpienie mgr inż. Jarosława Borejszo "Ochrona krajobrazu na terenie Wigierskiego Parku Narodowego". W warsztatach wzięło udział 35 osób.

W dniu 8 maja 2015 roku odbyły się warsztaty dla przewodników turystycznych. Warsztaty odbyły się na terenie Wigierskiego Parku Narodowego oraz w Metelskim Parku Regionalnym i w Rezerwacie Żuwintas na Litwie. W programie warsztatów znalazła się prezentacja dotycząca infrastruktury turystycznej ograniczającej presję turystyczną na obszarach Natura 2000. Podczas sesji terenowej uczestnicy warsztatów zapoznali się z przykładami wpływu antropopresji na siedliska Natura 2000 i rozwiązywania wynikających z tego problemów (na przykładzie Wigierskiego Parku Narodowego, Metelskiego Parku Regionalnego i Rezerwatu Żuwintas). W warsztatach wzięło udział 35 osób.

W dniu 23 maja 2015 roku w Starym Folwarku (Muzeum Wigier) odbyły się warsztaty dla rolników poświęcone gatunkom roślin obcego pochodzenia. Podczas spotkania omówione zostały zagadnienia związane z zagrożeniami, jakie niosą obce gatunki roślin dla rodzimej przyrody, praktycznym rozpoznawaniem inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia oraz metodami zwalczania obcych gatunków. W warsztatach wzięło udział 37 osób.

Łącznie przeprowadzono 8 warsztatów, z 15 zaplanowanych w projekcie.

4.1.21. Działanie E.9. *Wydanie plakatów o inwazyjnych gatunkach roślin obcego pochodzenia*

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: I kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: I kwartał 2013 r.

Działanie zostało opisane w Raporcie śródkresowym i wraz z nim został także przekazany produkt działania. W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

4.1.22. Działanie E.10. *Gadżety promujące projekt z logo LIFE*

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: IV kwartał 2013 r.

Działanie zostało opisane w Raporcie śródkresowym i wraz z nim zostały także przekazane produkty działania. W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

F. Overall project operation and monitoring of the project progress

4.1.23. Działanie E.1. *Zarządzanie projektem*

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: IV kwartał 2017 r.

Zasady realizacji tego działania zostały szczegółowo opisane w poprzednich raportach (Raporcie wstępnym oraz Raporcie śródkresowym). Działania przeprowadzone w okresie sprawozdawczym zostały opisane w punkcie 3.1 niniejszego Raportu.

4.1.24. Działanie F.2. Tworzenie sieci z innymi projektami

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: II kwartał 2013 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2013 r.

Planowany termin zakończenia działania: III kwartał 2016 r.

W okresie sprawozdawczym odbyło się kilka spotkań z przedstawicielami innych projektów realizowanych z programu LIFE. W dniach 8-15 marca 2014 roku odbyła się pierwsza, z pięciu zaplanowanych w projekcie, wizyta zagraniczna. W wyjeździe do Hiszpanii uczestniczyły 4 osoby, które odwiedziły miejsca realizacji dwóch projektów finansowanych przez UE w ramach LIFE. Nawiązano kontakty z projektem „PRO-Izki - Ecosystem Management of Izki Quercus pyrenaika forest and habitats and species of community interest related to it.” realizowanym na terenie Parku Krajobrazowego IZKI w Kraju Basków. W Katalonii zapoznano się z realizacją projektu „PROYECTO ESTANY – Improvement of the Natura 2000 habitats and species found In Banyoles: a demonstration project”. Wyjazd był okazją do wymiany doświadczeń oraz nawiązania bliższych kontaktów między specjalistami, co zostało odnotowane w lokalnej prasie (Fot. 1). Sprawozdanie z wyjazdu stanowi Załącznik nr 7 do Raportu.

Fot. 1. Wzmianka w prasie lokalnej o wizycie specjalistów z Polski

W dniu 1 lipca 2014 roku Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej po raz kolejny zorganizował Dzień Informacyjny LIFE. Koordynator projektu LIFE11 NAT/PL/000431- Lech Krzysztofiak został zaproszony do wygłoszenia referatu dotyczącego doświadczeń w przygotowywaniu wniosku aplikacyjnego i zarządzaniu projektem - wszystkie wystąpienia były transmitowane on-line w Internecie. Ponadto, dwóch innych przedstawicieli Wigierskiego Parku Narodowego prezentowało dotychczasowe rezultaty projektu. W spotkaniu wzięło udział 210 uczestników, a w trakcie transmisji on-line śledziło przebieg spotkania ponad 400 osób.

W dniach 25-26 września Wigierski Park Narodowy gościł na swoim terenie kilkunastoosobową grupę przedstawicieli projektu: *Natura w mozaice - ochrona gatunków i siedlisk w obszarze „Pieniny”* (LIFE12 NAT/PL/000034) z Pienińskiego Parku Narodowego. W trakcie spotkania omówione zostały problemy i doświadczenia związane z realizacją projektów finansowanych z instrumentu finansowego LIFE oraz nakreślona została platforma współpracy.

20 lutego 2015 roku odbył się wyjazd do Nadleśnictwa Głęboki Bród, realizującego projekt LIFE11 NAT/PL/428 „Czynna Ochrona nizinnych populacji głuszca na terenie Borów Dolnośląskich i Puszczy Augustowskiej”. W trakcie kilkugodzinnego spotkania wymienione zostały doświadczenia w zarządzaniu projektami oraz omówiono niektóre wyniki uzyskane w ramach prowadzonych projektów. Jednym z efektów nawiązania współpracy było zaplanowanie wspólnego wyjazdu studyjnego do Portugalii.

W dniach 4-10 maja 2015 r. miał miejsce wyjazd studyjny czterech pracowników beneficjenta do Portugalii. W ramach wyjazdu zapoznano się z założeniami i wynikami projektu „TAXUS – Restoring yew thickets [9580 * Mediterranean Taxus baccata woods]” LIFE12 NAT/PT/950, realizowanego przez Stowarzyszenie „Quercus” – Associação Nacional de Conservação da Natureza. Kolejne spotkanie w ramach tej wizyty zagranicznej miało miejsce w Barreiro koło Lizbony i miało na celu zapoznanie się z projektem “Biodiscoveries” - Invasive species control through public participation” LIFE13 BIO/PT/000386. Uczestnicy wizyty studyjnej spotkali się z przedstawicielem władz gminy oraz pracownikami zaangażowanymi w projekt, zwiedzili Centrum Edukacji Środowiskowej zarządzane przez gminę, a w czasie wyjazdu terenowego zapoznali się ze środowiskiem lasu Machada położonego w Dolinie Tagu, obejrżeli gatunki rodzime, a także inwazyjne gatunki obce i zapoznali się z metodami ich usuwania, realizowanymi w ramach projektu LIFE. Wizyta studyjna zaowocowała na wielu polach. Spotkania z osobami realizującymi projekty - przedstawicielami służb ochrony przyrody, centralnej instytucji zarządzającej ochroną przyrody i lasami w Portugalii, czy

reprezentantami władz samorządowych, były okazją do wymiany doświadczeń z realizacji projektów, zarówno pod względem merytorycznym, technicznym, jak i administracyjnym. Sprawozdanie z tego wyjazdu stanowi Załącznik nr 8 do Raportu.

23 maja 2015 roku Wigierski Park Narodowy, wspólnie ze Stowarzyszeniem "Człowiek i Przyroda" - realizującym projekt "Ochrona płazów na obszarach Natura 2000 w północno-wschodniej Polsce" LIFE12 NAT/PL/000063 oraz Nadleśnictwem Głęboki Bród - współbeneficjentem projektu „Czynna Ochrona nizinnych populacji głuszca na terenie Borów Dolnośląskich i Puszczy Augustowskiej” LIFE11 NAT/PL/428 zorganizował Dzień Natura 2000, w postaci pikniku dla wszystkich zainteresowanych. W miejscowości Stary Folwark, przy Muzeum Wigier, można było zapoznać się z trzema projektami realizowanymi w ramach programu LIFE, wziąć udział w grach i zabawach przyrodniczych, uczestniczyć w warsztatach "Zamień nawłocie na małwy przy płocie" realizowanymi w ramach działania E.8. Można również było spróbować przysmaków regionalnych kuchni. W imprezie wzięło udział ponad 200 osób. Zaproszenie z programem stanowi Załącznik nr 9 do Raportu.

4.1.25. Działanie F.3. Przygotowanie planu działań po zakończeniu projektu „After-Life”

Działanie planowane do realizacji

Planowany termin rozpoczęcia działania: III kwartał 2017 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: nie jest jeszcze realizowane

Planowany termin zakończenia działania: III kwartał 2017 r.

Zgodnie z harmonogramem działanie jeszcze nie jest realizowane.

4.1.26. Działanie F.4. Zewnętrzny audyt finansowy

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2017 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: I kwartał 2015 r.

Planowany termin zakończenia działania: I kwartał 2018 r.

Ze względu na długi okres realizacji projektu zdecydowano, że przeprowadzenie zewnętrznego audytu projektu będzie przebiegało dwuetapowo - I etap zostanie przeprowadzony w II kwartale 2015 roku, a II etap w I kwartale 2018 roku. W okresie sprawozdawczym ogłoszono przetarg nieograniczony, w którym wyłoniono wykonawcę tego działania (Audit Lab Sp. z o. o., ul. Armii Krajowej 15/7, 45-071 Opole, numer w rejestrze KIBR: 3584). Pierwszy raport z przeprowadzonego audytu zostanie przekazany zamawiającemu w lipcu 2015 roku.

4.1.27. Działanie F.5. Monitorowanie postępów realizacji projektu

Działanie jest realizowane

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: III kwartał 2017 r.

W okresie sprawozdawczym sporządzonych zostało sześć raportów kwartalnych opisujących postępy w realizacji projektu. Łącznie wykonano już 10 raportów, z 20 zaplanowanych w projekcie. Kopie raportów sporządzonych w okresie sprawozdawczym stanowią Załącznik nr 2 do niniejszego Raportu.

4.1.28. Działanie F.6. Zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu

Działanie zostało zakończone

Planowany termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Faktyczny termin rozpoczęcia działania: IV kwartał 2012 r.

Planowany termin zakończenia działania: I kwartał 2013 r.

Faktyczny termin zakończenia działania: I kwartał 2013 r.

Działanie zostało opisane w Raporcie śródkresowym. W okresie sprawozdawczym działanie nie było już kontynuowane.

4.2. Envisaged Progress until next report

Dalsze zamierzenia dotyczące realizacji poszczególnych działań przedstawia poniższy harmonogram działań.

Tasks/ Activities	2012				2013				2014				2015				2016				2017				2018
	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T	2T	3T	4T	1T
Overall project schedule	Proposed			PS			P		PR			PR				MR				PR				FR	
	Actual			PS		IP		MR						PR				PR							FR
A 1	Proposed																								
	Actual																								
A 2	Proposed																								
	Actual																								
A 3	Proposed																								
	Actual																								
B1	Proposed																								
	Actual																								
C1	Proposed																								
	Actual																								
C2	Proposed																								
	Actual																								
C3	Proposed																								
	Actual																								

Zgodnie z harmonogramem w okresie sprawozdawczym rozpoczęto następujące działania: D.1, E.3, E.6 i F.4, z których dwa zostały już zakończone - E.3 i E.6. W następnym okresie sprawozdawczym będą kontynuowane działania: C.1, C.2, C.3, D.1, E.4, E.7, E.8, F.1, F.2 i F.4, ale żadne z nich nie zostanie w tym czasie zakończone.

4.3. Impact

Information and Communication:

Dotychczasowe rezultaty niektórych działań wskazują, że projekt wywiera silny wpływ na siedliska opanowane przez niecierpka gruczołowatego - obcy gatunek rośliny pochodzący z Azji środkowej, oraz ma duże znaczenie na postawę społeczności lokalnej, kształtując jego pozytywne nastawienie do podejmowanych działań z zakresu czynnej ochrony środowiska przyrodniczego. Po dwóch latach intensywnego zwalczania niecierpka gruczołowatego, na znacznej części obszaru objętego zabiegiem, wielkość populacji tego obcego gatunku zdecydowanie zmniejszyła się. W miejsce niecierpka masowo pojawiły się rodzime gatunki roślin, które skutecznie konkurują z obcymi przybyszami. Coraz więcej osób zgłasza się po informacje dotyczące metod skutecznego zwalczania niepożądanych gatunków roślin - gatunków obcego pochodzenia, metod ochrony płazów czy porad na temat budowy płyt obornikowych. Coraz większe zainteresowanie społeczeństwa zagadnieniami ochrony przyrody powoduje, że na warsztaty przyrodnicze napływa znacznie więcej zgłoszeń, niż pierwotnie zakładano. Przykładem tego są ostatnio zorganizowane warsztaty dla rolników, dotyczące roślin obcego pochodzenia, na które zgłosiły się 72 osoby, a dysponowano tylko 35 miejscami. Organizowane w ostatnich dwóch latach sympozja i konferencje dotyczące ochrony przyrody, cieszą się ogromnym powodzeniem w całej Polsce - i w tym przypadku liczba zgłoszeń uczestnictwa znacznie przewyższała limit miejsc. Obserwuje się również samodzielne podejmowanie działań ochronnych przez mieszkańców niektórych miejscowości - w kilku przypadkach rozpoczęto usuwanie niecierpka gruczołowatego z prywatnych działek. Rośnie również zainteresowanie projektem oraz programem LIFE ze strony ościennych gmin, które planują podjęcie różnorodnych działań chroniących środowisko przyrodnicze. Wigierski Park Narodowy udziela zainteresowanym informacji o instrumencie finansowym LIFE, jego zasadach i zakresie działania. Projekt zainteresował też media ogólnopolskie - Telewizję Polską, która poświęciła jeden z odcinków serii "Tańczący z Naturą" rezultatom projektu (we wrześniu nastąpi emisja tego odcinka na antenie ogólnopolskiej). Dzięki licznym spotkaniom z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi, podczas zajęć edukacyjnych i warsztatów, wzrasta wiedza na temat sieci Natura 2000, jej zasadach, ograniczeniach i zaletach.

Informacje o realizacji projektu umieszczane były w kwartalniku "Wigry" wydawanym przez Wigierski Park Narodowy. W okresie sprawozdawczym ukazało się pięć numerów kwartalnika - stanowią one Załącznik nr 10 do Raportu.

4.4. Outside LIFE

Realizacja projektu spowodowała pewne działania, które wykraczają poza harmonogram finansowo-rzeczowy projektu. Do nich można zaliczyć zorganizowanie w Starym Folwarku Dnia Natura 2000 (opisane w rozdziale 4.1.24. Działanie F.2. *Tworzenie sieci z innymi projektami*), udział w przygotowaniu jednego z odcinków filmu ("Przyjaciele żab") z serii "Tańczący z Naturą" (emisja od września 2015 r. na antenie ogólnopolskiej), przygotowanie i ogłoszenie informacji o projekcie i jego rezultatach na posiedzeniach Rady Naukowej Wigierskiego Parku Narodowego oraz sympozjum naukowym "Inwazyjne gatunki obcego pochodzenia zagrożeniem dla rodzimej przyrody" (referat: "Niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera* – dwa lata usuwania, osiągnięte rezultaty, wstępne wnioski". Izabela Puza, Lech Krzysztofiak). Projekt przyczynił się również do podjęcia badań nad biologią, ekologią i skutecznymi metodami zwalczania niecierpka gruczołowatego. Wstępne wyniki projektu na ten temat posłużyły do opracowania wniosku aplikacyjnego do środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach Programu Operacyjnego PL02 „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów”. Dzięki temu przeprowadzona została inwentaryzacja inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia, ze szczególnym uwzględnieniem niecierpka gruczołowatego w dolinie Czarnej Hańczy, prowadzone są prace dotyczące testowania metod zwalczania niecierpka gruczołowatego oraz badania dróg rozprzestrzeniania się jego nasion.

5. Financial part

5.1. Costs incurred

Budget breakdown categories	Total cost in €	Costs incurred from the start date to 31.05.2015 in €	% of total costs
1. Personnel	59 680,00	5 708,68	9,57
2. Travel and subsistence	18 925,00	10 377,31	54,83
3. External assistance	782 400,00	336 782,55	43,04
4. Durable goods	854 288,00	832 599,95	97,46
Infrastructure	824 838,00	806 329,56	97,76
Equipment	29 450,00	26 270,39	89,20

Prototype	0,00	0,00	0,00
5. Land purchase / long-term lease	1 190 500,00	1 164 580,05	97,82
6. Consumables	10 625,00	5 885,17	55,39
7. Other Costs	8 950,00	1 423,49	15,90
8. Overheads	121 440,00	86 974,09	71,62
TOTAL	3 046 808,00	2 444 331,29	80,23

Action number and name	Foreseen costs	Spent so far	Remaining	Projected final cost
A.1 Przygotowanie zakupu gruntu	9 000	9 354,05	-354,05	9 354,05
A.2 Przygotowanie dokumentacji technicznej, uzyskanie pozwolenia na budowę zbiorników na gnojówkę i uzgodnienia dot. budowy płyt obornikowych	8 000	4 419,67	3 580,33	4 419,67
A.3 Przygotowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę przepustów dla płazów	5 500	12 276,87	-6 776,87	12 276,87
B.1 Zakup gruntu	1 190 500	1 164 580,05	25 919,95	1 164 580,05
C.1 Odkrzaczanie	9 000	2 930,65	6 069,35	9 000,00
C.2 Koszenie	57 600	9 512,66	48 087,34	57 600,00
C.3 Usuwanie niecierpka gruczołowatego	292 500	118 676,82	173 823,18	244 500,00
C.4 Budowa przepustów dla płazów (w tym asfalt 34 547,46)	627 839	613 279,01	14 559,99	613 279,01
C5 Budowa płyt obornikowych	97 623	96 987,24	635,76	96 987,24
C.6 Budowa kładek	99 376	96 063,31	3 312,69	96 063,31
D.1 Monitoring	78 250	6 688,77	71 561,23	78 250
D.2 Ocena wpływu społeczno gospodarczego projektu	1 520	0,00	1 520,00	1 520,00
E.1 Wydanie folderu informacyjnego o projekcie	1 000	317,11	682,89	317,11
E.2 wykonanie tabliczek informacyjnych o projekcie	500	52,85	447,15	52,85
E.3 Wykonanie tablic informacyjno edukacyjnych o wybranych działaniach	12 500	3 068,14	9 431,86	3 068,14
E.4 Strona internetowa o projekcie	5 000	1 835,24	3 164,76	4 727,00
E.5 Raport laika	500	0,00	500,00	500,00
E.6 Organizacja konferencji	7 500	7 011,65	488,35	7 011,65
E.7 Organizacja zajęć edukacyjnych	15 625	6 864,42	8 760,58	15 625,00
E.8 Organizacja warsztatów	21 750	7 858,96	13 891,04	21 750,00

E.9 Wydanie plakatów o inwazyjnych gatunkach roślin obcego pochodzenia	6 160	4 167,75	1 992,25	4 167,75
E.10 Gadżety promujące projekt z logo LIFE	18 250	12 988,78	5 261,22	12 988,78
F.1 Zarządzanie projektem	288 000	134 883,08	153 116,92	278 964,00
F.1 Zarządzanie projektem (Travel)	6 300	1 139,66	5 160,34	6 300,00
F.2 Tworzenie sieci z innymi projektami	13 625	9 602,12	4 022,88	13 625,00
F.4 Zewnętrzny audyt finansowy	4 500	0,00	4 500,00	3 715,00
F.5 Monitorowanie postępów realizacji projektu	15 000	6 083,09	8 916,91	14750,00
F.6 Zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu	29 450	26 270,39	3 179,61	26 270,39
F.6 Zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu - ubezpieczenia	3 000	444,86	2 555,14	3 000,00
8. Overheads	121 440	86 974,09	34 465,91	121 440,00
TOTAL	3 046 808	2 444 331,29	602 476,71	2 926 102,87

W przypadku dwóch działań poniesiono większe koszty, niż to pierwotnie zakładano: koszty działania A.1 były o 354,05 € wyższe niż zakładano oraz koszty działania A.3 przekroczyły planowane wydatki o 6 776,87 €. Oba te działania zostały już zakończone. Zakończone zostały również działania: A.2, B.1, C.4, C.5, C.6, E.1, E.2, E.3, E.6, E.9, E.10 oraz F.6, które wygenerowały oszczędności (z oszczędności tych pokryto wyższe koszty w działaniach A.1 i A.3). W przypadku działań: C.3, E.4, F.1, F.4 i F.5, które są w trakcie realizacji, podpisane są umowy i można już na obecnym etapie określić wielkość oszczędności (kwota ta wynosi 58 344 €). Niezależnie od dotychczasowych rezultatów projektu i zaawansowania poszczególnych działań, wskazane jest kontynuowanie wybranych zadań przy wykorzystaniu tych oszczędności. Wigierski Park Narodowy, jako beneficjent projektu, wnioskuje o zwiększenie zakresu takich działań, jak: *Zakup gruntu* (B.1), *Usuwanie niecierpka gruczołowatego* (C.4), *Organizacja konferencji* (E.6), *Tworzenie sieci z innymi projektami* (F.2) czy *Wydanie folderu informacyjnego o projekcie* (E.1) - byłoby to wydawnictwo podsumowujące rezultaty projektu. Szczegółowy wykaz oszczędności oraz kwot przeznaczonych na rozszerzenie poszczególnych działań zostanie przedstawione w następnym Progress Report.

6. Annexes

6.1 Deliverables

Załącznik nr 1 - Operaty szacunkowe (Działanie A.1) i akty notarialne (Działanie B.1):
- Operat szacunkowy, Działka nr 33; Akt notarialny 2125/2013

- Operat szacunkowy, Działka nr 32, 42; Akt notarialny 2357/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 23/1, 23/2, 50/1, 50/2; Akt notarialny 2541/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 31, 41; Akt notarialny 2956/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 17/1, 37/1; Akt notarialny 2963/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 36; Akt notarialny 3229/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 40, 55; Akt notarialny 2447/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 209, 214; Akt notarialny 2465/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 159; Akt notarialny 3430/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 58/2, 59/5; Akt notarialny 180/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 217, 219 Akt notarialny 5576/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 218 Akt notarialny 5487/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 225/5 Akt notarialny 5479/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 72/1 Akt notarialny 2926/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 76/5 Akt notarialny 2919/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 77/1 Akt notarialny 2912/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 58/1, 59/4, 59/6 Akt notarialny 2584/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 56/3 Akt notarialny 2131/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 188, 213/2 Akt notarialny 2322/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 73, 195, 206 Akt notarialny 2314/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 59/1 Akt notarialny 2119/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 80/1 Akt notarialny 1851/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 74, 208 Akt notarialny 1843/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 96, 127 Akt notarialny 1836/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 90, 121, 197 Akt notarialny 1743//2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 526/1 Akt notarialny 2453/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 527/1 Akt notarialny 2459/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 41 Akt notarialny 3237/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 133 Akt notarialny 3243/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 267/11 Akt notarialny 3423/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 598 Akt notarialny 4284/2014
- Operat szacunkowy, Działka nr 266/10 Akt notarialny 5627/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 26, 57, 58 Akt notarialny 5546/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 32/22 Akt notarialny 5500/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 16, 17 Akt notarialny 5494/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 272 Akt notarialny 2976/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 170/1, 173 Akt notarialny 2970/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 7, 60 Akt notarialny 2932/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 11 Akt notarialny 2759/2013
- Operat szacunkowy, Działka nr 4/7 Akt notarialny 1722/2013

Załącznik nr 2 - Raporty z realizacji Działania F.5 Monitorowanie postępów realizacji projektu:

- za IV kwartał 2013 roku
- za I kwartał 2014 roku
- za II kwartał 2014 roku
- za III kwartał 2014 roku
- za IV kwartał 2014 roku
- za I kwartał 2015 roku

6.2. Dissemination materials

Załącznik nr 3 - Fotografie tablic informacyjno-edukacyjnych (Działanie E.3)

Załącznik nr 4 - Sprawozdanie z konferencji (Działanie E.6)

Załącznik nr 5 - Programy i listy obecności na zajęciach edukacyjnych (Działanie E.7):

- w dniach 3-6.02.2014 r.
- 22-24.07.2014 r.
- 3-6.02.2015 r.

Załącznik nr 6 - Programy i listy obecności na warsztatach (Działanie E.8):

- w dniu 31.05.2014 r.
- w dniu 27.09.2014 r.
- w dniu 21.03.2015 r.
- w dniu 8.05.2015 r.
- w dniu 23.05.2015 r.

Załącznik nr 7 - Sprawozdanie z wyjazdu do Hiszpanii (Działanie F.2)

Załącznik nr 8 - Sprawozdanie z wyjazdu do Portugalii (Działanie F.2)

Załącznik nr 9 - Program Dnia Natura 2000

Załącznik nr 10 - kwartalnik "Wigry":

- nr 4/2013
- nr 1/2014
- nr 2/2014
- nr 3/2014
- nr 4/2014

Załącznik nr 11 - Płyta CD z cyfrową wersją Raportu